

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Aristoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concursuri, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 268.

Nr. 496/1908.

Examenul de calificare preoțească, cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special se va ține *Luni în 18 Februarie (2 Martie) 1908* și zilele următoare la 9 ore antemeridiane, în sala de ședință a Consistorului gr. or. român din Arad.

La examen sunt admiși totți acei absolvenți de teologie, cari conform §-lui 8 din Regulamentul special și-au subșternut aici până la 1/14 Februarie al a. c. cererile corăspunzător instruite.

Arad, la 28 Ianuarie (10 Februarie) 1908.

Consistorul
gr.-or. rom. din Arad.

Zi mare.

Serbarea amintirii celor Trei-Ierarhi, celor trei învățatori ai lumii, celor trei sfinți, celor trei eroi ai bisericii, veghe ale credinței mântuitoare, *Vasilie cel Mare, Grigorie Nazianzul de Dumnezeu cuvântător și Ioan Gură de Aur*, — prăznuitu-s'a de biserica drept-măritoare, în ziua de 30 Ianuarie.

Prăznuind pe neîntrecuții învățați ai vremii de pornire spre înălțimea cea mai desăvârșită pe pământ, a sfintei noastre biserici, adusu-ne-am aminte cu într'ales gând și opritu-ni-s'a gândul la cel între sfinți de sfântă aducere aminte, dulcele grăitor *Ioan Gură de Aur*, a cărui glas amuțind acum cincisprezece veacuri, viu a rămas în puterea-i neîntrecută și viu va fi prin veacuri, în sufletele credincioșilor de pretutindeni.

Și ne-a venit și noauă, om trimis dela Dumnezeu, — numele lui Ioan.

Zi mare sărbătorit-am în ziua binecuvântată de Tatăl nostru cel ceresc, ziua de 30 Ianuarie, zi aniversară a cincea, a menirii la scaunul arhieresc al diecezii noastre drept-credincioase a Aradului, a P. S. Sale Episcopului *Ioan I. Papp*.

Luându-și ca simbol al silințelor, muncii și idealului său, pe marele Ierarh omonim, pomenit între sfinți, în mijlocul fiilor săi s'a prezentat P. S. Sa cu cuvintele Mântuitorului: »Pace vouă!»

Roade bogate au urmat apoi și se părăndează sub ochii noștri, roadele păcii binecuvântate, a conducerii luminate, și a iubirii evanghelice, revărsate dela înălțimea Tronului arhieresc în viața bisericii noastre și a tuturor așezămintelor ei.

Bisericii și slugitorilor săi făcutu-s'au adăpost și refugiu; și datu-s'a puțință, dar și îndemn slugitorilor altarului, — încât numai puțință și vrere s'asteaptă dela cei chemați, — ca să-și implinească apostolia cu sfințenie și scumpătate.

Îndemn și ajutor, îndrumare și bunăvoință, apoi pildă de înțelepciune și împlinirea datorințelor, — iată cărarea spre care merge și îndrumează cu părintească bunăvoință P. S. Sa pe slugitorii bisericii, pe luminătorii poporului și pe toți cei chemați a contribui la mărirea lui D-zeu și mântuirea neamului.

Mai mare dragoste nimeni nu are!

*

Serviciul liturgic, la această însemnată zi, — zi de aniversare, însemnată atât sub raportul istoric, pentru biserica creștină adevărată pentru biserica ortodoxă în parte, și în special pentru viața diecezei noastre ort. române și progresul ei în actualitate — s'a oficiat în catedrală servind P. C. Sa protosincelul R. Ciordgariu pontifcant, însoțit de P. On. D. D. Tr. Vătan, G. Bodea preoți; N. Mihulin profesor și A. Ciorgariu, diaconi. Corul seminarial a cântat sub conducerea d-lui T. Lugojanu.

La serviciul divin a asistat și P. S. Sa Dl Episcop împărțind la finea slujbei dumnezeiești anafora.

După terminarea serviciului divin, corporațiunile noastre s'au prezentat la Curtea episcopescă, pentru a aduce omagiile lor iubitelui Arhierșu, în ordinea ce urmează.

Funcționarii consistoriali, conduși de P. On. Dn referent *G. Popovici*.

Oratorul conducător accentuiază, că ortodoxia serbează mare sărbătoare, aniversarea memoriei Sf. Ioan; dar noi afară de acea aniversare mai avem o aniversare a noastră, a bucuriei noastre, aniversa-

rea alegerii P. S. Sale la scaunul arhieresc al diecezei Aradului, care alegere este o binecuvântare dela Dumnezeu.

P. S. Sa mulțumind pentru urările aduse, se adresează corpului funcționarilor consistoriali cu frumoase cuvinte, legându-le de inimă, să se considere pe sine atât de apropiați de P. S. Sa, cum sunt frunzele și ramurile — de copac; și să-i vestească cu iubire și încredere suflarea vânturilor de suferințe și dureri, ce vin dela popor, pentru a fi lecuite.

Credincioșii aradani se prezintă sub conducerea preoților și învățătorilor, vorbind în numele lor P. On. protopop V. Beleş, cu blândețea-i mult plăcută D-sa urează Arhierelui mulți ani în conducerea înțeleaptă a destinelor bisericii.

P. S. Sa recomandă poporului, ca criterii de înaintare, buna înțelegere între oameni și alipirea de cele tradiționale, căci numai dacă se întăresc rădăcinile copacului în pământ, poate lupta acela, contra fur-tunilor.

Corpul profesoral dela institutul ped. teol. se prezintă sub conducerea directorului R. R. Ciorogariu. Soarele din zi în zi e tot mai viu, mai luminos și mai frumos, — începe vorbitorul. Și deși zilele trec și noi îmbătrânim, soarele e tot mai tânăr și mai frumos, căci pe urma lui se revarsă darurile și bunătățile... Soarele aduce sporiul, prin căldura și lumina ce răvarsă lumii; urma lui e presărată cu flori și bogății... Și zi de zi tot mai strălucită e opera lui... Opera P. S. Voastre se cunoaște pe toate terenele vieții noastre bisericești și școlare, căci „nulla dies sine linea“ Vă este principiul. Idealul urmărit Vă este dezvoltarea tuturor factorilor, cari au să fie temelie puternică credinții strămoșești nestrămutate și luminării poporului.

P. S. Sa răspunzând își exprimă bunavoință și aprecierea sa pentru corpul profesoral, accentuând în special, că opera educațiunii este marea, greaua, dar foarte importanta misiune a corpului profesoral, chemat a da bisericii și neamului oameni devotați și de caracter.

Delegațiunea elevilor institutului ped. teol. se prezintă în ordine frumoasă și mod demn.

P. S. Sa binevoiește a le împărtăși prețioase sfaturi cu o căldură cu adevărat părintească.

Binecuvântată să fie de Dumnezeu această zi mare, mărită să ajungă, prin roadele fericitoare ale operei începute!

Evoluțiunea și depravațiunismul.

— Urmare. —

Pe treapta inferioară de cultură omul având obiceiul a gravita mai mult spre corpul fizic — ca centrul tuturor stăruințelor, goana neobosită după condiții și plăceri fizice devine exclusivă sa ocupație intelectuală. Din aceasta gravitație izvorește și egoismul atât de accentuat la oamenii de rând și atât de contra-

dictoric culturai sociale. Sălbaticul până la extrem este mulțumitor și răzbunător pentru faceri de bine sau injurii din motiv subiectiv, că privește corpul său de întreaga sa individualitate. Tot ce-i covine, el privește de just. crede în ceea ce-i place și ce-i aduce plăcere aceea află de bine, pe când cel înaintat în o adevărată cultură intelectuală și morală privind toate mai mult sub punctul de vedere „obiectiv bine“ decât „subiectiv plăcut“ și măsurând situația după metrul superior al spiritului, care apropie pe om de om, ia în privire mai mult binele comun decât pe cel individual, se cugetă mai mult la misiunea ideală decât la cea senzuală. În aceasta direcție de gravitație zace criteriul adevăratului progres etic, care face din religia lui Hristos o religie a culturai ideale, pentru că iubirea aproapelui de o potrivă cu cea de sine niveleză iperaccentul individual conducându-ne prin aceasta reciprocă apropiere la misiunea finală, care se realizează în lăuntrul speciei prin stăruința culturală a indivizilor.

Din gravitarea spre spirit, care adună și încheagă, în antiteză cu cea spre individ, care desbină, izvorește adevărata cultură intelectuală, morală, socială și religioasă, ea este rădăcina metafizică a tuturor virtuților eroice, pe când rezolvirea unității universale în individualități, conștiința de specie deplasată la cea iperempirică individuală, aduce cu sine o sălbătăcire culturală și morală, care prin primatizarea interesului pur individual rău înțeles zădărnicește cooperarea la binele social. Marele Plato, întemeietorul doctrinei despre idee susține acest adevăr în sentința, că în *unitate* — §v — zace ideea binelui, precând în pluralitatea materială cea a răului, și D-zeu numai ca *unul* poate fi izvorul binelui.

Dacă adaugem și adevărul empiric, că dispozițiile sensuale cu cele spirituale se alternează reciproc, precum se constată la concepția morală a tinerețelor și a bătrânețelor, ajungem la convingerea fermă, că conștiința individuală totdeauna se oxitonează pe seama celei spirituale, că carnea stă în luptă cu spiritul, ceea ce susține Iisus Hristos, apostolul Paul, Plato și Budha.

Reasumând în mod esențial relevările aduse rezultă că *accentul vieții spirituale produs de gravitarea pozitivă spre ținta finală este rădăcina metafizică a binelui etic, precând accentul sensual și individual produs de lipsa celui spiritual aduce cu sine răul.*

Cunoștința obiectelor inavuștește ideile și înmulțirea lor sporește sentimentele; analog și după aceeași lege și înmulțirea ideilor estetice sporește pornirea după ideea bine și viceversa. Cu cât mai mult ne facem cunoscuți cu motivele ideilor estetice, cu atâta cresc și necesitățile lor. Cu cât mai intensiv și estensiv ne facem cunoscuți cu natura esternă, cu atâta mai bine ne cunoaștem pe noi înși-ne, pe D-zeu, cauza ei supremă, cu atâta mai accentuată simțim necesitatea după soluția problemului despre misiunea noastră finală și despre mijloacele ce ne conduc la realizarea ei. Spiritul cu cât mai mult se emoționează pentru

tezele acestui problem și se ocupă de realizarea misiunii, cu atâta mai mult ne vom simți rădăcați peste glia sacă și vom eși din coaja, ce ne ferecă, pe când poporul iucult, a cărui aspirații nu trec peste limitele de tot înguste ale condițiilor zilnice de natură materială, petrecând cu totul cufundat în corpul fizic este absorbit de inferioara grije lumească, peste ale cărei obiecte el alte ideale nu cunoaște. Dacă prin aceasta unilaterală gravitație se schimonosește în om chipul D-zeirei și omul ca cea mai distinsă făptură se coboară în mod înjositor la concepția animalică, cu atâta mai rău se șede celor ce se numesc culți, când ei prin apucături sensuale dau pildă rea celor lipsiți de lumina cunoștințelor.

Conform cuvintelor lui Iisus Hristos, care zice, că fiecare scoate din ale sale, omul vulgar la îngustimea sa intelectuală vorbește despre dobitoacele sale cu acel avânt ca și biograful de cele mai mari celebrități sau ca diplomatul de cele mai flagrante probleme. În viața sa religioasă pentru că nu cunoaște rostul ei esențial el leagă credința sa de lucruri concrete, din care cauză tot cultul său religios este mai mult formal decât adânc intelectual, ca și viața sa morală mai mult în cult de interes decât o convingere despre ceea ce numește *bine* sau *rău*.

Omenimea când prin progrese științifice înaintând în pătrunderea explicativă a nexului causal începe a eși din fazele copilăriei intelectuale, o atare credință fondată pe fundamentul lunecător al concepției formaliste și lipsit de întemeierea rațională se precipitează de obște în necredință, ceea ce Iisus Hristos a aflat la sosirea sa — o lume sufletește de tot lăncezită, care din vâlmășagul prescriptelor rabinice nu știa ce o poate mântui: Fiindcă lipsia demarcațiunea pregnantă între cele formale și între cele esențiale, confuzia religioasă eră la culme.

Din reflexiunile aduse rezultă cu deplină evidentă, că cunoștința de cauză e și în viața religios-morală un factor principal, fără de care religia își pierde tot fundamentul solid. Din acest de tot suficient motiv în cărțile T. V. noțiunile *nebun* și *păcătos*, înțelept și drept sunt ecvivalente. După cele desfășurate în relevările anterioare sufletul omenesc în sine unitar sau elementar are două atribuții, pe cari în princip le îndeplinește una după alta, dară cu așa fel de celeritate electrică, încât în psihologia empirică, ele se para fi simultane. Ca facultate rațională sufletul are atribuția gândirei, care în princip nu e alta decât mijlocirea nexului causal și acelu final. Organul specific a gândirei sunt crierii. Ca facultatea voierei el are atribuția de a executa sau a casa cele aprobate sau reprobate de forul dictatoric al rațiunii.

Dându-mi sama de raportul metafizic al ambelor facultăți și atribuții sufletești, ni-se impune concluzia stringentă, că tot cunoștința rațională predomină în viața morală, că dela concepția misiunii atarnă în mod esențial diversele căi ale vieții pământene.

Reazumând relevările aduse despre cauza hiper-accntului senzual, care condiționează păcătuirea,

constat, că ea zace în caracterul individual al omului lipsit de adevărata cultură educativă, care are misiunea impulsivă, a trezi, a nutri și a susține dispoziția spirituală spre a-l scuti prin acel puternic preservativ de proiectilul florilor senzuali, cari ca gazele explozive adunate în găvăunele pământului se nasc în omul deșert și gol de putere spirituală. (Va urma.)

Alcoolul.

Prelegere, ținută parohienilor din Miersig

de

Iulian Paguba.

Alcoolul nu este altceva, decât un material veninos, care e partea principală a beuturilor spirituoase și care se formează din dospirea materiilor, cari conțin zahar. Așa va fi alcoolul în vin, din zaharul de vin, apoi din năsprelele din cartofi și săcară va fi alcoolul curat, care amestecat cu apă devine răchie. Aceasta se mai pregătește și din poame, precum din prune, cireșe, vișine ș. a. Din diferite oleuri mirositoare amestecate cu zahar se pregătește un fel de rachie dulce, care se numește lichior. Toate acestea beaturi, pe cari le numim și beaturi spirituoase, conțin alcool, însă în diferite cantități. Așa în 100 litre de bere sunt 5 litre alcool, în 100 litre de vin sunt 10 litre, iar în 100 litre rachie sunt 15 litre de alcool; însă se pregătește și astfel de răchie, care jumătate e apă, iar jumătate e alcool.

Acuma să vedem, că dintre aceste trei beaturi, care e mai puțin pimejdioasă. Unii zic, că beuturile artificiale cum e rachiu și romul ar fi mai primejdioase. Iar alții zic, că beuturile naturale precum e vinul, nu-e primejdios și nu strică omului; cu atâta mai puțin berea. Și unii și alții sunt în rătăcire și n'au dreptate, deoarece o știm, că beatură naturală nu există. Beatură spirituoasă natura nu face, ci o face omul. Văzut-a cineva dintre D-voastră, să se facă vinul de sine? Cine ar zice aceasta, ar trebui să-l rădem, pentru că fiecare trebuie să știe, că în natură nu este vin, ci numai struguri.

Să vedem dară, că totuși de unde este în vin alcool? După ce se culeg strugurii, zama din struguri se calcă, ori se stoarce în butoaie mari și zama aceasta se numește must, care numai mai târziu, după ce ferbe, devine vin. În decursul storsului putem vedea zburând în aer și d'asupra butoaielor o mulțime de pepi mici, cari ajungând în must, zaharul aflător în el, îl prefac în alcool.

Așa dară atât răchia, cât și vinul și berea sunt făcute de mână omenestă, prin urmare nu numai că se aseamănă între sine, ci sunt egal (despotrivă) primejdioase. Depinde însă, că cât spirt conține. Și cel mai bun vin dela Miniș, numai atunci va fi mai bun decât rachia cea puturoasă, dacă omul va bea o cantitate; adecă dacă va bea și din vin atâta, cât din rachie. E, dar de regulă cine bea un deci de răchie? Prin urmare ambele sunt veninoase asupra organelor noastre. Și boala cu atâta va fi mai mare, cu cât a ajuns în sânge mai mult alcool.

Acuma voi spune, că ce boale se nasc din alcool. Nainte de toate, o știi și D-voastră, că spirtul are o putere mare și arzătoare. Dacă ne tăiem la deget și picurăm pe tăietură un strop de spirt, deloc simțim, că ne arde. Când spirtul îl luăm în gură, iarăși simțim, că ne arde, pentru că gura fiind învaluită cu o peliță foarte fină, spirtul o atacă mai cu inleznire. Arzătura

aceasta însă o poate suferi omul, pentru că deloc îl înghite, adevărat din gură spirtul ajunge în stomac și acolo și începe lucrul distrugător. Din stomac adevărat prin niște țevi mici și fine, alcoolul trece în sânge, iar acesta îl duce apoi cu sine în tot trupul.

Cu cât organele trupului sunt mai fine, cu atât și alcoolul le atacă și distruge mai ușor. Alcoolul mai iute irită nervii. Și fiindcă centrul nervilor sunt în cap, respective în creri și fiindcă crerii sunt organele cele mai fine ale omului, alcoolul pe aceștia îi atacă mai tare. O poate aceasta observă ori și cine, care e beutor, că încă dela început, când începe a bea, crerii încep a se tulbură și-i pare omului că se învârt lumea, și continuând cu beutura, crerii înceată a mai funcționa regulat; adevărat nu sunt în stare să mai mediteze și după ce omul a beut peste măsură, atunci devine omul un adevărat animal, vorbind câte prostii toate, zbeărâ, sparge, bate, ba chiar și omoară.

S'a constatat, că din 100 de crime, 37 înși au comis crima prin beție, iar un învățat a dovedit, că dintre aceia, cari au fost osândiți la moarte, pentru fărădelegile lor, 60 din sută au fost bețivi.

Dar alcoolul atacă nu numai crerii, ci și alte organe ale omului, mai ales atacă plămânii din care se naște cea mai înfricoșată boală — tifla.

Un medic Frances ne arată, că în Franța în 10.000 de locuitori au murit în oțică 310 înși și încă în floarea vieții lor.

Pildele ce le-am adus înainte sunt luate din alte țări străine, dar să nu cugetați, că în țara noastră Ungaria n'ar băntui același rău; din contră, afară de țara Dania, în Europa întreagă țara noastră Ungaria consumă cel mai mult spirt și între popoarele Ungariei tocmai poporul Român consumă cel mai mult spirt.

Că alcoolul, respective consumarea prea multă a beuturilor spirtoase sunt primejdioase asupra omului, ne arată și aceea împrejurare, că omul bețiv, care capătă aprindere de plămâni, nu se poate vindeca, ci între 8 zile la tot cazul trebuie să moară.

Afară de boalele amintite și alte boale primejdioase se nasc, tot din consumarea beuturilor spirtoase, alcoolul mai scurtează și viața omului. Arată aceasta și aceea împrejurare, că societățile de asigurare din America și din Anglia, pe oamenii beutori îi asigură cu mult mai scump, decât pe aceia, cari nu-s beutori.

Am auzit pe mulți dintre D-voastră spunând, că omul dacă bea răchie, poate mai bine lucra. Omul lucrător însă, care nu se apucă de lucru cu capul treaz, nu poate ține pași cu omul cel treaz. Lucră mai puțin și mai rău, pentru că tot trupul se molește, capul începe a-l durea și în urmă simte, că îi frig ori cald și lasă pe omul cel treaz și se duce să se culce undeva. Aceasta am observat-o de multe ori întră D-voastră mai ales vara, cându-i cald. Aceasta împrejurare însă D-voastră o atribuiți căldurei mari, ceea ce nu corespunde adevărului, pentru că omului treaz la cap, nu i-se molește trupul și nici capul nu-l doare de căldură.

Afară de cele spuse până aci, alcoolul totdeauna a adus și aduce cu sine și azi rușine, apoi pagube și păcate mari, nu numai asupra omului de rând, ci chiar și asupra capetelor încoronate, ba chiar și a țarilor.

Că am toată dreptatea, voi aduce câteva exemple. Din istoria biblică știm, că vinul l-a inventat Noe. Și Noe neștiind țaria vinului, a beut odată prea mult și s'a îmbătat rău și în starea aceasta animalică, s'a golit de haine și văzându-l fiul său Ham a răs de tatăl său și și-a bătut joc de dânsul. După ce Noe s'a

trezit din amorțeală auzind despre purtarea fiului său, l-a alungat dela sine, blăstâmându-l. Lui Noe deci nu i-a fost destul rușinea, ci încă și-a făcut prin blăstâm și păcat.

Apoi din istoria universală îți fi auzit despre Alexandru cel mare. Acest Alexandru după ce a biruit mai mulți împărați și a cuprins țări multe și după ce s'a simțit tare și înbuibat în toate bunătățile pământului, s'a dat desfrânărilor. A început adevărat a bea și a-și petrece cu pretinii săi și după ce beuturile și petrecerile multe l-au făcut nervos și furios, într'o zi ca să-și facă e plăcere, a scos sabia din teacă și a impus pe toți pretinii săi cu care a beut. Între acești pretinii s'a aflat și Clitos, cel mai intim pretin al său, care într'o luptă l-a scăpat dela moarte. După ce Alexandru s'a trezit din beție și aflând despre cele întâmplate, s'a supărat foarte mult și a făcut rămășag, că nu va mai bea. Dar acest rămășag n'a ținut mult, căci ducându-se, să ocupe India, o țară din Azia, de bucurie, că a ocupat și țara aceasta, a uitat și pe Clitos și rămășagul făcut și a început a cheful și a-și petrece, mai altfel ca mai înainte, până ce beuturile și nopțile neadormite i-au repus viața, abia fiind de 33 de ani. Cu el s'a repus apoi și împărăția lui cea mare.

Noi încă am avut un rege bețiv, spune istoria, cu numele Ladislau al IV.-lea. Acest bețiv numai de rege n'a fost bun. Ce-i drept a fost un ostaș viteaz, dar ce folos, căci beutura i-a repus încă de tinăr viața.

Acuma să lăsăm la o parte ce s'a întâmplat în depărtări și să ne coborâm la noi în comună, căci și la noi s'au întâmplat multe neazuri provenite prin beție.

Vă aduceți aminte, că Todorici Flore prin beție a omorât acum e anul pe Ioan Găb și prin fapta lui, s'a făcut un păcat mare, de care cu greu se va putea spăla. Ce-i drept, n'a fost om beutor, dar i-a fost destul să beie 2 deci de rachie, ca să-i întunece mintea, să deie fără cruțare lovitură de moarte în capul deaproapelui său. Dacă nu se îmbăta, nu se întâmplă omorul, cu toate că erau dușmani.

Apoi știți că Ioan Pantea (Schipirig) îmbătându-se într'o Duminică, s'a dus cu carul după apă și amestind de beutura cea multă, a căzut sub roatele carului împovărat, cu butoiul de apă și i-a curmat firul vieții, chiar când era în cea mai frumoasă vrăstă, iar muierea cu copiii trăiesc azi, ca vai și amar de ei. Și aceea o știți, că omul acesta a fost odată în stare bună și beția într'u atâta l-a adus, de și-a vândut toată averea și a trebuit să moară ca birș.

Afară de acestea s'a mai întâmplat la noi în comună, încă o mulțime de întâmplări mai mici provenite tot prin beție și cari au costat foarte mulți bani. Nu voi pomeni pe nimenea cu numele, căci și D-voastră îi știți, cum unii îmbătându-se, au lovit pe alții, iar alții au vătămat pe unii cu vorbe neiertate, din cari s'au născut pizme, peste pizme și procese peste procese și-n urmă cei vinovați au plătit procesele și speșele cu bani grei așa, că unii au devenit chiar săraci. Și cazurile acestea sunt destul de dese la noi.

Am mai spus odată și o repetez din nou, că consumarea prea multă a beuturilor spirtoase întuneacă și tâmpește mintea și D-voastră bine știți, că omul care nu e cu mintea trează și sănătoasă, acela nici când nu-și știe aranjă și împărți trebile sale, spre binele și fericirea sa și a familiei sale; nu știe deosebi răul din bine, prin urmare un astfel de om nici când nu poate înainta, ba pe un astfel de om, cu vorbe blânde și măgulitoare ușor îl poți suci și învârti după plăc, ba chiar și înșelă îl poți foarte ușor.

Și vai, mulți „vulpoi“ sunt, cari, folosindu-se de acest privilegiu, își fac cuib, mai ales în comunele locuite de Români și bietul Român nu-i în stare să-i cunoască viclenia, din contră în „vulpoi“ vede pe omul cel mai bun și voitor de bine al său, pentru că i-se știu linguiși și vorbi frumos, dându-și cu pumnul în pept și laudându-se, că atâta și atâta bine îi face, când în realitate nu-i face nici un bine, din contră îl aduce cu vremea la sapă de lemn, iar el, în puțin timp se îmbogățește. Să vă documentez.

Omul alcoolic mai are și acea patimă, că îi sunt dragi banii. Și asta de sine se înțelege, pentru că dacă n'are bani, nu poate bea. Și ca să aibă bani, vinde din bucate și ce are, iar când nu mai are ce vinde, aleargă la omul său cel bun, la „vulpoi“ și cere să-i deie bucate, ori bani împrumut. Acesta nu așteaptă multe rugăminte ci-i dă „bucuros“. Da îi dă bucuros, pentru că știe, că cu vremea are să-l folosească de sculă pedeoparte, iar pe dealtaparte știe, că are să capete în tot anul cămătă grasă. După ce îi dă omului banii, acesta merge cătră casă și nu așteaptă să spuie și muierii, câți bani a luat împrumut, ci merge deodreptul la crăjmă; și asta tot așa ține, până ce se trezește, că nu mai are numai câteva coroane, iar grâu nu și-a cumpărat. Ce să facă? căci fără pâine nu poate fi o casă cu familie, 5 la număr. Merge iarăși la „vulpoi“ care de asta dată e „cinstite domnule“ și se roagă de „cinstitul domn“, că dacă are pe Dumnezeu, să-i mai împrumute 100 coroane, căci i-sa gătat pânea. Și „cinstitul domn“ îi dă. Nu să amână mult, până ce omului i-se găta iarăși banii. Ce să facă? De vândut nu are ce vinde, dela „cinstitul domn“ îi rușine să mai ceară. Nu se gândește mult și se decide, să ieie împrumut dela bancă. E, dar cum? Merge iarăși la „cinstitul domn“ și-l roagă, ca să aibă „cinstitul domn“ atâta bunătate, să-i scoată dela bancă 300 coroane, că și-ar cumpără niște cai să-și lucre singur pământul ce are, căci a-l lucra cu boii, îi costă foarte mult. Bine îi zice „cinstitul domn“ și-i face cărțile de lipsă și „recomandare“ cătră bancă, la care „cinstitul domn“ de altcum e agent „foarte încrezut“. Omul nostru își capătă banii doriți și-și cumpără cai. E, dar omului bețiv nu-i place să lucre și să umble după cai, căci îi stă mintea tot la crăjmă, se hotărește, și-i vinde, iar banii îi face mere-pere până ce se află iarăși fără bani. Vremea trece și se apropie scadența cambiului și trebuie... Ce să facă? Să sfătuiască pe muieră, dar nu află calea. Tu muieră, — îi zice în urmă bărbatul — oare câtă datorie avem noi de tot? Să socotim numai, că apoi ne-am mai gândi, ce să facem. Și încep: la bănci 400 coroane, la „cinstitul domn“ 300 coroane, de tot avem deci 700 coroane datorie. Vai multă datorie avem măi bărbate și abea avem 4 lanțe de pământ, — îi zice muieră. Nu toi tu muieră, căci știi la ce m'am hotărât? Să merg la America. Dar fiindcă bani nu avem, vom merge amândoi la „cinstitul domn“, să ne mai deie 300 coroane iar noi îi vom da contract pe 1000 coroane, din cari 400 coroane să plătească datoriile ce le avem la bănci. Și merg la „cinstitul domn“ și-i spun scopul venirilor. „Cinstitul domn“ numai decât îi dă 300 coroane apoi face contractul pe 1000 coroane și-i intabulează pe averea omului, iar acesta pleacă la America.

Și din exemplu acesta puteți vedea dară, că alcoolicul nu numai că întunecă și tâmpește mintea, ci-l aduce pe om la sapă de lemn, făcându-l să-și părăsească chiar și vatra părintească și familia sa, iar „vulpoiul“, în care mulți oameni, ba chiar și un sat întreg văd în el pe cel mai bun om al lor, stă pe loc

și cu vreme se face domn și stăpân peste un sat întreg și-l cârmuește cum lui îi place.

Cazuri de aceste sunt foarte multe, mai ales între poporul din comitatul nostru, pe cari și D-voastră zilnic le vedeți și totuși sunt unii, cari nu se fereșc de acest rău.

Dintre multele exemple ce vi le-ași putea încă spune, vă mai spun unul.

În timpul din urmă prea mult duhăniți, dar nu numai D-voastră cei mari, ci chiar și copiii, cari abia au părăsit școala. Apoi să știți, că și duhănitul mult încă tâmpește mintea și inveninează organele omului, pentru că precum răchia așa și duhanul conține venin. Și D-voastră știți, că duhanul conține nicotin și acesta nu este altă decât venin, din care dacă ar bea cineva numai 2—3 deci, în veci nu s'ar mai scula.

Dar afară de cele pomenite, precum consumarea prea multă a beuturilor spirtoase, așa și duhănitul mult, aduce cu sine sărăcie. Să vă documentez.

Mulți zic, că ce-s aceea 8 fileri pe zi pentru duhan. E drept, că 8 fileri nu-s bani mulți, dar să știți, că într'un an sunt 365 zile, pe cari luându-i, respective înmulțindu-i cu 8 fac tocmai 29-20. coroane, cu cari și un om mai în stare și-ar putea plăti darea pe un an. Dar nu trebuie să socotiți numai 8 fileri, pentru că unde-s 2, 3 prunci, acolo se cheltuește de două ori 8 fileri, adică 16 fileri pe zi numai pe duhan, apoi mai socotind pe fiecare ziă cel puțin 8 fileri pe răchie, fac nu 8 fileri cum socotiți D-voastră, ci 24 pe cari înmulțindu-i cu zilele dintr'un an adică cu 365, fac 87-60 coroane. Pe banii aceștia un om sărac și-ar putea cumpără un porc gras, pe care mâncându-l cu familia sa, i-ar folosi mai mult, decât toată răchia și duhanul din lume. Aci e computat însă, după cum cheltuește un om sărac. Un om mai în stare și bogat însă, desigur că cheltuește de 2—3 ori atâta.

Ce să vă mai spun, decât că vă sfătuesc și rog, să ascultați de cuvântul și sfaturile prea bunului nostru Arhiepiscop și de sfatul nostru, cari numai binele vi-l voim, adică să părăsiți atât beuturile spirtoase, cât și duhănitul mult, căci părăsindu-le, trupul D-v. va fi mai sănătos și mai tare; iar mintea care e cel mai principal organ nu numai al D-voastre, ci al fiecărui om, se va limpezi și se va trezi din amorțeală și limpezindu-se și trezindu-se din amorțeală, veți ști judecă cu mult mai bine. Și înarmați cu judecată sănătoasă și bună, veți ști împărți trebile D-voastre caznice spre binele și fericirea nu numai a D-voastră, ci și a familiei D-voastre pe deoparte, iar pe de altă parte nu va fi „vulpoi“ în lume, care să vă amăgească cu apă rece și cu vorbe măgulitoare, ci peri-vă, ca ceara de para focului.

Mulțumindu-vă pentru paciința și timpul ce l-ați arătat, cu aceasta ocaziune, rog pe Tatăl cel ceresc să vă binecuvinteze și să-și reverse darul său cel sfânt asupra tot ce e a D-voastră acum și întru mulți ani. Să trăiți!

Din trecutul nostru cultural.

— Urmare. —

Preludiu. Activitatea scriitorilor din perioada eroică este un ehou la chemarea lui Heliade-Rădulescu: „Scrieți, băieți, scrieți!“ Deși această perioadă durează până după anii 1860, ghimpele criticii, la început mai cruțătoare, se ivește, ca o reacțiune contra exagerărilor unor entuziaști mai mult sau mai puțin chemați a face literatură, pentru a ajunge, până la lozinca: „În lături!“ (T. Maiorescu).

Pe când în Ardeal domină latinismul, ajuns și în „Societatea Academică” din București la suprafață, în părțile moldovene și-a susținut primatul tradițional, pe tererul literar și în special critic-literar, cu caracter serios, o grupare întrunită în jurul revistelor „*Dacia Literară*” (1840) și mai apoi „*Steaua Dunării*” (1855), redactate de Mihail Kogălniceanu, Al. Russo și în parte V. Alexandri.

Principiile, susținute de această grupare sunt: 1., O critică nepărtimitoră să cerceteze cărțile ce se publică luând cele bune, aruncând cele rele (M. K.) 2., A supraveghia la introducerea și asimilarea culturii străine. 3., Limba din cronică și așa cum e cea vie, în popor (poezii legende și basme) [Al. R.] ca limbă literară.

În special din contactul cu Al. Russo, mare iubitor și culegător de poezii populare, cum și din cultura superioară a acestui bărbat va fi câștigat și V. Alexandri în însuflețire pentru acea poezie, atât de iubită de el, cu firea sa delicată și simțitoare.

Junimismul în literatură. Abandonând arena ziaristică pentru a lua parte la opera politică, M. Kogălniceanu și în parte și Alexandri, abea după o pauză de 12 ani, dela încetarea „României literare” (alui V. Alexandri), se organizează în Iași o grupă de conferențieri, dintre tinerii învățați reveniți din străinătate, cu studii serioase. Gruparea acestor conferențieri se prefacă, la 1866, într'un comitet de redacție, care inițiază o revistă literară de mare însemnătate.

Gruparea conferențiarilor este *Junimea*, iar revista ei e „*Convorbiri literare*”, a cărei conducător, sub raportul principiilor estetice-literare este *Tityu Maiorescu*, șeful intelectual al „Direcțiunii noi”, iar redactor *Iacob Negruzzi*.

În grupare sunt primiți toți scriitorii, dintre cari, după cuvântul lui *Pogor*, din memoriile lui *N. Gane*, „Vine cine vrea, rămâne cine poate”.

În criticele sale *T. Maiorescu* combate cu asprime și cu o logică strânsă școala latinistă, ca tendințele filologice aplicate la limba literară, cu limba greoaie și cu construcții străine de firea limbii românești, dând exemple din ziarele românești din Ardeal.

Critica uneori foarte aspră a ieșenilor, a provocat nu numai nemulțumirea „Societății Academice”, pe atunci sub influența covârșitoare a ardelenescă (etimologism), dar și atacurile unor reviste rivale din București, conduse de *B. P. Hașdeu* (Columnia lui Traian) *Revista contemporană* (*V. A. Urechii*) și alții.

Revistele din București ale lui *Hașdeu*, *Urechii* ș. a. n'au avut trai; „*Convorbirile*”, din contră, au trecut chiar la București, unde dela 1870 apar drept călăuzitoare în viața literară și culturală a poporului românesc, întinzându-și razele luminătoare până și în părțile ungurene și austriace, îndeosebi între tinerii universitari (Viena) dela „România Jună”.

Calitățile științifice și estetice, judecându-le pe baza adevărului și înțelegerii problemelor de acele

ordine, „*Convorbirile*” au înlăturat tradițiile mult mărime consacrate din trecut.

Scriitorii s'au întors, ascultând clarele expuneri și critice ale ieșenilor, la limba cronicarilor și cea populară, cuprinsă în fermecătoarele poezii populare și basme. Stilul bombastic se înlătură și câștigă scrierea românească mai multă simplitate și seriozitate.

Seriozitatea și priceperea în modul de proceda a „*Convorbirilor*”, sub raportul literar critic propriu și științific, s'a ținut departe de elementele slabe și a grupat aproape tot ce era de valoare între scriitorii de talent, în jurul acestei reviste.

Alături de *M. Eminescu*, cel mai subtil și puternic poet, care a ridicat poezia română la cea mai mare înălțime, între reprezentanții poeziei, mai amintim pe cel „vecinic tânăr și ferice” *Vasile Alexandri*, călăuzitorul a trei generații. Pe *Teodor Șerbănescu*, autor de romane mult cântate și *Matilda-Cugler-Poni. Nică Gane*, scriitor de frumoase poezii și proză minunată *Ioan Slavici* și *Iacob Negruzzi*, prozatori de forță. În vârtutul filolog *Lambrior*, în „*Convorbiri*” a publicat studiile sale filologice prin cari, aplicând rezultatul cercetărilor din apus a stabilit bazele filologiei științifice române. Istoricul revistei „C.I.” e la început *Al. Xenopol*. Între povestitori amintim pe dulcele *Ioan Creangă* și învățatul prozator maestrul *Ioan Ghica*, omul de rară înțelepciune. Ghica ni-a lăsat cele mai frumoase pagini din viața țării românești, dela începutul veacului XIX. *I. L. Caragiali*, este un autor dramatic de mare valoare, profund analist al sufletului. După dânsul urmează alții scriitori contemporani, dintre cari merită îndeosebi a se remarca *Brătescu-Voinești*.

Armat cu garanția criticii științifice neșovăitoare, grupând cea mai mare parte a scriitorilor de valoare, curentul juimist, zis și „Direcția nouă”, sub raportul scrierii, ca scriere *fonetistă*, deși atacat cu violență și de contrari în idei și de geloși, a strebătut cu ideile sale, purificând gândirea și lucrarea literară la români, și îngropând pentru totdeauna, la „Academia Română” pe vechiul dușman: *etimologismul* în limba literară.

(Va urma.)

La reflexiunile dlui N. Crișmariu.

— Răspunde: preotul D. Voniga. —

În coloanele acestui ziar am indigitat câteva greșeli ce le-am aflat în cartea de rel. „Istorie biblice” a confratelui Crișmariu — și cărora, mai ales din punctul de vedere al adevărului descoperit în Istoria sf-tă, dar totodată și în interesul cărții D-sale, am aflat de bine a le contrazice prin unele observări.

Iar confratele Crișmariu face la observările mele niște reflexiuni cu pretenția »de a produce lumină iar nu *confuzie* în situație» — vrea să zică în cestiune.

Cea mai strălucită lumină în ori-ce cestiune este *adevărul obiectiv*. Iar fiind-că reflexiunile confratelui au alunecat de pe acest drum, fie-mi

permis a trage la indoială că lumina lor ar putea să aibă o influență salutară asupra discuției.

Greșelile ce le-am arătat în cartea cesticionată, confratele Crișmar nu numai că nu le poate nega ori justifica, ci din contră le recunoaște și d-sa, când astfel își încheie reflexiunile: *De altmintrea constat cu plăcere, că observările speciale sunt obiective și de natura a face serviciu cărții mele.*

După aceasta constatare și recunoaștere n'as mai avea nimica de zis, dacă în discuția confr. Crișmariu nu ar fi transparentă și umbra tendinței de a face personalitate, precum și inclinarea potrivită a alteră obiectivitatea discuției, căci confr. Crișmariu a scris, că eu aș fi făcut observările mele cu tendințe de a coborî nivelul criticii oficioase.

Eu nu critică, ci greșeli am aflat în cartea d-sale; iar d-sa însuș recunoaște și constată că observările mele speciale (adecă arătarea greșelilor) sunt obiective, adecă drepte și adevărate. Și prin acest fapt însuș colegul Crișmariu mă îndreptățește a avea încredere în propria mea critică, despre care zice că »nu-i convine«.

Reflexiunile urmate în 3 numeri, le învăte mai mult în jurul unei observări, că propunerea istorioarelor ar fi prea textuală și greoaie, de care de altmintrelea abia am vorbit și care numai într'atăta o socotesc de defect, încât mi-se pare prea grea de susceput de facultatea priceperii școlarilor nostri dela sate. Dar confratele aci a aflat nodul; și, »ca să fie luat în serios de cei pricepători și competenți«, »bate câmpii« combaterii mele și a apărării D-sale cu o »egidă de autorități metodice« sprijinită și de bătrânul învățător al D-sale din pruncie. Și cu aceasta se crede scăpat de »păcatul, ce l-ar fi comis atât față de d-sa, cât și față de cauză« — dacă ar fi tăcut. În jurul metodei eu n'am făcut și nu fac multă vorbă, știind că cel mai bun metod e acela, cu ajutorul căruia putem ajunge la scop și putem produce în instrucție rezultatul dorit. Rămasul, ce confratele l'ar pune în favorul metodei bovizator însă, l'ar perde de sigur, căci ori unde, elevii mai ușor suscep și înțeleg o propunere liberă, ușoară, decât una legată de textul tipărit. Aceasta nimenea nici n'o mai trage la indoială.

Colegul Cr. declară că »conziderarea cea cuvenită« ce i-o anticipez nu-i măgulește. Adevărat că nu e măgulitoare dar e potrivită.

Sustine și acuma că »adâncul obiectului« adecă esența sau ideea principală a istorioarei despre căderea protopărinților în păcat este: *desvinovățirea lui Adam și Eva*, la care crede că ajunge prin metoda D-sale luat în apărare, — iar nu neascultarea de porunca lui Dumnezeu și ascultarea de sfaturile cele rele ale diavolului,

Ilustrația cea »plastică« a părintelui Avram în două chipuri spre deosebirea limbii biblice de stilul profan, cu adevărat că produce sâmbămintă, dar — de compătimire...

În restul reflexiunilor confratele se încearcă a dovedi, ca d-sa are drept, când în predica de pe munte arată numai introducerea, iar nu eu, care susțin că după introducere trebuie arătate și faptele, ce le-a pus Iisus ca preț al celor-nouă fericiri din introducere.

Emanciparea la o oare-care independența de Dr. Barbu n'am înțeles-o cu privire la metodă ci cu privire la asemănarea aproape din literă în literă a cărții d-sale cu cartea d-lui Barbu care are deja a VII ediție.

În sfârșit confr. Crișmariu mai susține, că nu e greșală când zice că »Dumnezeu a poruncit lui Adam și Evei ca să mănânce din toți pomii raiului«. *Libertatea* nu se poruncește, ci se dă, se lasă: iar dacă omul face ceea ce e poruncit, nu păcătuiește. Porunca lui Dzeu a fost *opreliște dela un pom*; iar nu o siluire, o forță, că Adam și Eva să mănânce din toți pomii raiului.

Cuvintele Scripturii »Dumnezeu a poruncit« nu se răpoartă la partea primă a textului, prin care protopărinților li-se dă voe să mănânce din toți pomii afară de unul, ci se rapoartă la partea a doua a textului, prin care li-se oprește, sub păcat și pedeapsă, a mănca din pomul cunoștinței binelui și răului.

Eu, și toți ceice nu cetesc litera ci intră în spiritul textului așa înțeleg acest loc din Scriptură și din aceasta confratelui Crișmariu nimica nu-i las.

CRONICA.

— Școala de surdo-muți. În clasa întâie a școlii de surdo-muți din Arad se primesc pe anul școlar 1908/9 15 elevi, cari sunt în vârsta de 7—10 ani. Pe baza ordinațiunii ministrului de culte și instrucțiune publică nr. 11158/1904 în aceasta școală se primesc băeți din comitatele Arad, Bichiș, Bihor și Cianad. Petițiunile de primire să se înainteze cel mai târziu până la 1 Martie n. a. c. Formulare de rugări trimite direcțiunea institutului ori căruia, la cerere, asemenea servește și cu alte informațiuni. Petițiunile să se adreseze la direcțiune în Arad.

— Donațiune. Vrednicul preot d-l Dimitrie Popoviciu din fruntașa comună Cermei, pe care D-zeu l'a inzestrat cu o inimă nobilă cătră focularele noastre culturale și 'n deosebi cătră sf. biserică așa și în anul acesta ca în toți anii ș'a adus aminte de sf. biserică dându-i în ziua de anul nou 500 coroane. Cu aceasta ocaziune însuflețindu-se și parohianul Marian Săbău dărui și el 40 coroane. Fapta de sine se laudă. Donanților pe această cale li-se aduce mulțămintă publică, rugând pe Prea bunul D-zeu ca jertfele depuse pe altarul Lui, să le răsplătească aducătorilor de jertfă, din darurile Sale bogate. Pentru sinodul parohial: *Simion Albu*, not. sinod. paroh.

— „Reuniunea de musică și cant a plugarilor din Curte“ sub conducerea d-lui Ioan S. Caba

invățător, invită la *Concertul* care se va aranja în ospătăria „Steinitz” din Curte, Sâmbătă în 2/15 Febr. a. e., cu următorul Program: 1. I-ul Concert (Psalm 23, cântare religioasă) cor mixt de G. Musicescu. 2. „Trecui valea”...! cu varia de I. Vidu, cor mixt de I. Mureșan. 3. Morariul, cor mixt de D. G. Kiriac. 4. „Negruța” cu solo de tenor și sopran, cor mixt de I. Vidu. 5. Eu mă duc codrul rămâne, cor mixt de T. Teodorescu. 6. „Vinul, fetele și versul”, cor mixt de E. Caudela. 7. „Coasa”, cor mixt de I. Vidu. 8. „Dor de sat”, cor pentru 3 voci egale de Gh. A. Dinicu. 9. „Răsunetul Ardealului” cu solo de mezzo-sopran, cor mixt de I. Vidu. 10. „La fântână”, cor mixt de A. Bena. 11. „Brăul popilor”, cor mixt de G. Musicescu. 12. „Lugojana”, cor mixt de I. Vidu.

— † Dumitru Olănescu-Ascanio, unul din distinșii scriitori din regatul român a decedat în etate de 59 ani. A fost ministru plenipotențiar român și membru al „Academiei Române”. A scris nuvele, poezii, piese teatrale și a făcut frumoase traduceri în versuri din Horațiu, premiate de „Academia Română”.

Cronică bibliografică.

„*Pedagogia experimentală*” apare, revistă nouă, cu luna e. Ianuarie, — ca revistă lunară pentru didactica și organizarea învățământului pe baza cunoașterii copilului din punct de vedere psihologic și patologic, și apare cu colaborarea corpului didactic, sub direcția d-lui C. Rădulescu-Motru, profesor la universitatea din București, redactori: Ciocârlie, Antonescu și Tăbăcaru, institutori. — Abonamentul 5 lei pe an. Redacția și Administrația, Str. Dreptului Nr. 12 București (România).

Sumarul n-rului 1: Cătră cetitori și colaboratori de C. R. Motru. Din psihologia cititului la copil și la omul matur de C. R. Motru. Metodul întrebuițat în cercetările pedagogice experimentale, Gr. Al. Tăbăcaru. Evoluția școlii primare I. Ciocârlie. Istoria patriei în școala primară, G. Antonescu. Note și discuțiuni, Presa pedagogică din țară și străinătate. Cronică învățământului primar.

Aviz învățătorilor, — și celor cari doresc să colaboreze!

Junimea Literară. V. 1. (Cernăuți, Str. Emilie nr. 10) cuprinde; Biroul național — contribuție benevolă pentru restrângerea contribuțiilor, în raport cu procentul de dare, la scopuri culturale naționale —, Colindătorii ei (versuri) de Rotică, Irina (nuvelă) Tr. Brăileanu, Mângăere (versuri) L. Nevoiaș și Sărăcia (traducere), Din Munți (versuri) Huțan, Date istorice, D. Dan. Rămășițe daco-tracice; D. Olinescu, Cronici I. I. Nistor, Notițe bibliografice.

Revista Gen. a Învățământului III. 6 pe Ianuarie cuprinde: Adela Dr. Proca, Al doilea congres internațional de igienă școlară. N. Bănescu, Păreri asupra învățământului rural. Zaharia, Sinuciderea copiilor și adolescenților. St. C. Ioan, Rolul școlii. Glonța Abzdarul. M. Teodorescu, Formarea caracterului în învățământul secundar. R. Ionașcu, Învățământul comer-

cial. G. B. D. și Al. Bogdan: Idei și fapte, Cronică pedagogică din România, Ungaria, Germania, Serbia și Svedia. Bibliografie.

Răvașul, Cluj VI. 1908, revistă culturală ilustrată apare la 1 și 15 a fiecărei luni. Cuprinsul n-rului 2 Ion Roșioru, La priveghiu. M. N. Contribuiri la istoria Ardealului de nord. Iustin, Repriviri și probleme. Z. P. O nouă ediția a poeziilor lui Eminescu. M. N. Urme istorice din 1758—1760. Dr. E. D. Un logofăt zugrav și gramatic. Dr. F. Sawicki, Religione și știință. Creațiuni. Cronică. Cărți, Reviste, Ziare.

Licitațiune minuendă.

Pe baza concluzului Venerabilului Conzistor gr. or. rom. din Arad de dto 21 Septembrie (4 Octomv) 1907 Nr. 5223 ex. 1907, prin aceasta se publică concurs de licitațiune minuendă pentru renovarea sf. bis. gr. or. rom. din comuna **Beba vechie** pprezbiteratul B.-Comloșului, cu prețul de esclamare 4096 cor. și 60 fil. **pe ziua de 2/15 Martie** a. e. la orele 11 a. m. în localul școlii bătrâne din loc.

Licitanții au să depună ca vadiu 10% adică 409 cor. și 66 fil. în numărare sau în hârtii de valoare — din prețul de strigare. Preliminarul de spese, precum și condițiunile de renovare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. român din loc. Comuna bisericăască își rezervă dreptul de a angaja la lucru pe acel întreprinzător sau reflectant, în care va avea mai multă încredere. Întreprinzătorul nu are dreptul de a pretinde diurne ori viatic și spese de călătorie. Contractul încheiat pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericăască numai după aprobarea Ven. Conzistor diecezan.

B e b a - v e c h i e, la 23 Ianuarie (5 Febr.) 1908.

Pentru comuna bisericăască din loc

D. Blaga,
paroch gr. or. rom.

—□— 1—3

În conformitate cu concluzul Ven. Conzistor diecezan din Arad, pe baza planului și proiectelor de spese aprobate cu Nr. 2701/1907 se escrie concursul de licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a sfintei biserici gr. or. rom. din comuna **Apateu** (pprezbiteratul B.-Ineului) cu prețul de esclamare peste tot în sumă de 3726 coroane 35 fileri. Licitațiunea se va ține la Apateu **pe ziua de 17 Februarie** (15 Martie) la orele 11 a. m. în localitatea școlii din loc. —

Licitanții au să depună cu începerea licitațiunei vadiu 10% din prețul de esclamare adică: 3726 cor. 10 fil. în numărare sau în hârtii de valoare acceptabile. Planul proiectului de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din Apateu.

Comuna bisericăască își rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanți în care va avea încredere mai mare.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitațiune.

A p a t e u, la 24 Ian. 6 Febr. 1908.

Atanasiu Popescu,
pres. com. par.

—□— 1—3